

SURİYELİ
SİĞİNMACILARLA İLGİLİ
YAŞANAN SORUNLAR
VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

[Gaziantep Ortak Akıl Raporu]

[Şubat 2014]

SUNUŞ

Suriye’de Mart 2011’den bu yana süren trajediden en fazla etkilenen ve Suriye vatandaşlarına insani yardım sağlamada en özverili davranan ülke, Suriye ile güçlü tarihi, kültürel ve ekonomik bağları olan Türkiye Cumhuriyeti olmuştur.

Yaklaşık 3 yıla yakın bir süredir devam eden çatışmalar nedeniyle başta ilimiz olmak üzere bölgemize “geçici koruma” statüsü altında önemli sayıda Suriyeli gelmiş ve Gaziantep’in; Nizip, İslahiye, Karkamış Kamplarında yaşayanların sayısı 34.000’e ulaşmıştır.

Kamplar haricinde Gaziantep Merkez ve ilçelerinde kalan kayıtlı Suriyeli misafir sayısı ise AFAD kaynaklarına göre 105.000’e ulaşmıştır. Bu verilere, kayıt yaptırmayan Suriyeliler de eklendiğinde bu rakamın 200.000’nin üzerinde olduğu yerel yönetimler tarafından dile getirilmektedir.

Yaşanan bu gelişmeler kapsamında, Gaziantep Valiliği ve Koordinasyon Valiliği işbirliğinde özellikle AFAD, yerel yönetimler ve çeşitli kamu-özel kuruluşların destekleri ile yürütülen çalışmalar, bu krizin yönetilmesinde çok önemli bir rol almıştır. Bu vesile ile özverili çalışmalar için minnet ve takdirlerimizi sunarız.

Bu önlemlerin yanı sıra; özellikle yaşanan olayların büyüklüğü ve sürecin uzaması birçok problem ve riski de beraberinde getirmektedir. BM tarafından, 2014 yılında yaklaşık 2 milyon Suriyelinin daha komşu ülkelere sığınacağı, yaklaşık 2 milyon 250 bin kişinin de ülke içinde çatışma bölgelerinden kaçarak diğer bölgelere yerleşeceği tahmin edilmektedir. 2014 yılında Türkiye’ye gelen Suriyeli göçmenlerin sayısının 1,5 milyonu bulacağı da diğer bir beklentidir.

Mevcut bu durum doğrultusunda, Gaziantep Ticaret Odası Meclisi özel “Suriye” gündemi ile toplanmış ve seçtiği Komite öncülüğünde İlimizdeki Sivil Toplum Kuruluşları ile bir araya gelerek değerlendirmeler yapmıştır. Bu Toplantılarda, alınacak önlemler hususunda bir deklarasyon yayınlanmasına ve başta Başbakanımız olmak üzere ilgili tüm mercilere başvurulmasına karar verilmiştir.

Nitekim hazırlanan bu rapor, aşağıda imzası bulunan Sivil Toplum Kuruluşlarının bu problem ve risklere yönelik görüş ve önerilerini içermektedir. Bu alanlarda ivedilikle atılacak adımların, ilimiz ve bölgemizin yaşadığı sıkıntıların bir nebze de olsa bertaraf edilmesi ve gelecek için gerekli tedbirlerin alınmasına ön ayak olması en büyük temennimizdir.

Bu gibi olağanüstü durumlarda ortaya çıkan sorunları orta ve uzun vadede, sosyal, kültürel ve ekonomik boyutlarıyla ele alacak ve çözebilecek bir modele ihtiyaç vardır. Şu an savaş dursa dahi Suriye’de insani ve iktisadi altyapının yok olması, Suriyeli misafirler ile ekonomik, kültürel ve insani ilişkilerimizin uzun yıllar süreceği anlamına gelmektedir. Bu raporun amacı, Suriyeli misafirlerle ilgili bir strateji dokümanı ve eylem planı oluşturmaktır. Dolayısıyla Suriyelilerin kente, topluma ve ekonomiye makul derece ve biçimlerde entegre edilmesi şu an yaşamakta olduğumuz ve giderek büyüyen sorunları ortadan kaldıracaktır.

Suriyeli misafirler ile ilgili genel olarak karşılaşılan sorunlar 4 ana başlık altında toplanmaktadır;

- 1- Güvenlik
- 2- Ekonomi
- 3- Sağlık
- 4- Eğitim

Yukarıda sıralanan konular Raporda başlıklar halinde ele alınmış ve mevcut durum ile öneriler sıralanmıştır.

Gaziantep halkı yaşanan problemlere rağmen insani bir görev yapmanın bilinci ile birçok fedakârlığa göğüs germektedir. Buradaki temel beklenti, bu problemlere yönelik daha geniş ve orta vadeli planların yapılması ve uygulamaya geçirilmesidir.

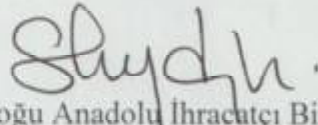
Suriye'deki bu savaşın bitmesi ve Suriyelilerin evlerine dönmesi en büyük temennimizdir. Komşu ülkelerle barış içinde yaşamak başta güvenlik olmak üzere bölgenin sosyo-ekonomik gelişimi anlamında büyük önem taşımaktadır.

Barışın en kısa zamanda tesis edilmesi temennisiyle yürüttüğümüz bu çalışmanın faydalı olmasını diler, saygılar sunarız.

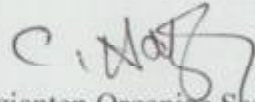

Gaziantep Ticaret Odası

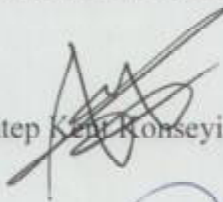

Gaziantep Üniversitesi

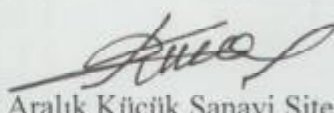

Gaziantep Ticaret Borsası

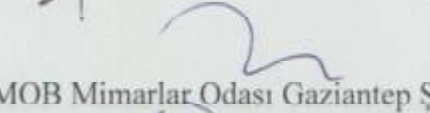

Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri

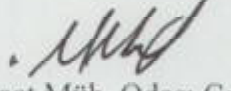

Gaziantep Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği

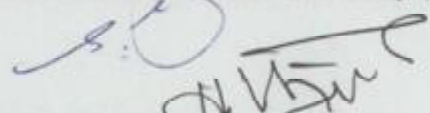

Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi

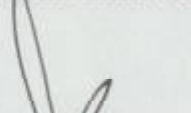

Gaziantep Kent Konseyi

25 Aralık Küçük Sanayi Sitesi Yapı Koop.

TMMOB Mimarlar Odası Gaziantep Şub.

TMMOB İnşaat Müh. Odası Gaziantep Şub.

TMMOB Elektrik Müh. Odası Gaziantep Şub.

TMMOB Makine Müh. Odası Gaziantep Şub.

Zirve Üniversitesi

Hasan Kalyoncu Üniv.

Gaziantep İnşaat Mütcahhitleri Derneği

SURİYELİ SIĞINMACILARLA İLGİLİ YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

GÜVENLİK

Suriyeli misafirlerin beraberinde getirdiği temel sorunların başında güvenlik gelmektedir. Bu konudaki tedirginliğin en önemli nedeni, sınırı geçen Suriye vatandaşları arasında terör, hırsızlık, gasp gibi yasa dışı faaliyetlerde bulunanların mevcudiyeti ve bu suç işleme oranının artma tehlikesidir. Çoğunlukla herhangi bir belge ile gelemeyen Suriyelilerin kimlikleri tespit edilememekte, Gaziantep'te başlatılan bir uygulama ile sadece beyana göre kayıt edilme esası uygulanmaktadır.

Muhtarlar özellikle kayıt sisteminde etkin rol almalı ve mahallelerindeki Suriyelileri kayıt için AFAD ve kolluk kuvvetlerine bildirmelidir

Suriyeliler için sağlıklı bir kayıt sistemi oluşturulmalı

Bilgi ve istatistikleri daha sağlıklı hale getirmek adına bu kaydın Türkiye'ye girişte çok sıkı bir sistem ile oluşturulması gerekmektedir. Suriyeli misafirlerin ülkeye girdikten sonra ikamet ettikleri muhtarlıkların kayıt sistemlerinde ayrı bir başlık altında tasnifi ve bu tasniflerin tek bir bilgi havuzuna aktarılması, hem kayıt hem de Suriyelilere hizmet götürmeye çalışan kurumların işini kolaylaştıracaktır. Muhtarlar özellikle bu sistemde etkin rol almalı ve mahallelerindeki Suriyelileri kayıt için AFAD ve kolluk kuvvetlerine bildirmelidir. Aynı zamanda Suriyeliler ile ilgili emniyette özel bir birimin oluşturulması, Suriyelilerin yanısıra yerel halkın da müracaat noktası olması anlamında elzem bir husustur.

Suriye plakalı araçlar için kayıt sistemi oluşturulmalı

Bir diğer geçici kayıt işlemi Suriye plakalı araçlar için ele alınmalıdır. Halihazırda Gaziantep'te 5000'den fazla Suriye plakalı araç bulunmaktadır. Bu araçlara geçici – misafir plakalar verilmesi, araçların kayıt altına alınmasını ve takibini sağlayacaktır. Trafik sigortalarının yapılmasının şart koşulması ve TÜV muayene istasyonlarında yılda bir muayene yapılması alınacak diğer önemler arasındadır.

Bu konudaki en kalıcı çözüm, mevcutlara şehirlerde geçici plakaların verilmesi, sınırdan yeni girecek olanlara ise geçici plakaların sınır kapılarında takılması olacaktır.

Gaziantep'in yüz yıllardır inşasına çalıştığı kimlik, konum, kültür ve tahayyülün Suriye'deki savaşa dahil olmak isteyen radikal grup ve hareketlerce yok edilmesine karşı durulmalıdır.

Gaziantep güvenli liman olmaya devam etmeli

Güvenlik ile ilgili önemli ve son nokta da, Gaziantep'in radikal unsurların merkezi olmasından özellikle kaçınılması ve bu yönde kendi kontrol ve baskı mekanizmalarını kullanması gerektiğidir. Zira Gaziantep, Suriyeli sığınmacılar için güvenli bir yerdir. Fakat Gaziantep'in yüz yıllardır inşasına çalıştığı kimlik, konum, kültür ve tahayyülün Suriye'deki savaşa dahil olmak isteyen radikal grup ve hareketlerce yok edilmesine de karşı durulmalıdır. Bu yöndeki bir karşı duruş, Gaziantep'in kendi barışçıl tarih ve kimliğiyle de uyumaktadır. Özellikle Kent olarak Gaziantep'in gelecekteki iç barışının yolunun bundan geçtiği unutulmamalıdır.

Kısacası, Gaziantep, sivil insanların güvenli limanı pozisyonunda ısrarcı olmalıdır; ne yapacağı, nasıl davranacağı, hangi ittifak ve angajmanlara gireceği tahmin edilemeyen ve sökülüp atılması imkansızlaşacak radikal unsurlardan mümkün mertebe kentsel bir tavır olarak uzak durmalıdır.

Son olarak, halihazırda Gaziantep'te Suriye muhaliflerinin oluşturduğu "Geçici Hükümet" kurma çalışmaları devam etmektedir. Bu konuda yaşanan en büyük tedirginlik, bu oluşum ile birlikte Gaziantep'in hedef olma riskidir. Bu kapsamda ülke olarak izlenen politikalarda bu hususun özellikle değerlendiriliyor olması en önemli temennimizdir.

EKONOMİ:

Gaziantep'in Suriye'ye olan ihracatı artıyor

Suriye'de yaşanan olaylar nedeniyle, Ülkemiz ile Suriye arasındaki siyasi ve ekonomik ilişkiler, son üç yılda büyük oranda bozulmuş olsa da, Türkiye ve Suriye arasındaki ticaretin devam ettiğini söylemek mümkündür. Savaşa rağmen Suriye'de hayat ve ticaretin devam ediyor olması bunun temel nedenidir. Nitekim Gaziantep'in Suriye'ye ihracatı 2010 yılında 133 milyon dolar iken 2013'te 278 milyon dolar olmuştur. Bu artışın temel nedeni, Gaziantep üzerinden Suriye'ye giden insani yardımlardır.

Transit geçişte Suriye'nin kullanılmaması dış ticarete maliyetleri artırıyor

Suriye üzerinden uluslararası pazarlara yapılan ihracat, krizden en çok etkilenen unsurların başında gelmektedir. Halihazırda Gaziantep'te ihracatçı transit geçişte Suriye'yi kullanamamakta, Suriye üzerinden geçiş yaptığı ülkelere farklı ulaşım yolları ile ulaşarak artı maliyetlere katlanmak zorunda kalmaktadır. Örneğin; Suudi Arabistan'a Gaziantep'ten yapılan ihracat 2012 yılında % 20 oranında artmışken, 2013'te % 0.03 oranında azalmıştır. Mısır'a yapılan ihracat 2012 yılında % 111 oranında artarken 2013 yılında % 25 azalmıştır. Bu maliyetlere katlanan üretici/ihracatçılara ek teşvikler sağlanmalıdır. Aksi takdirde ilimiz ve bölgemizin ekonomik gelişimi ciddi yaralar alacaktır.

Gaziantep'te ihracatçı transit geçişte Suriye'yi kullanamamakta, artı maliyetlere katlanmak zorunda kalmaktadır. Bu maliyetlere katlanan üretici/ihracatçılara ek teşvikler sağlanmalıdır.

Suriye'de yatırım yapan Gaziantep'te girişimciler zor durumda

Olaya yatırımlar açısından bakıldığında; Suriye'de özellikle Halep'te yatırım yapan Gaziantep'te girişimcilerin faaliyetleri tamamen durmuş ve fabrikalarında önemli hasarlar meydana gelmiştir. Bu yatırımcılar birçok yerel ve ulusal mercilere başvurmalarına rağmen hiçbir yanıt ve destek alamamışlardır. Halihazırda Suriye'de yatırım yapan 10'u aşkın firma bu yönde mağduriyet yaşamaktadır. Yatırımcılar yanında orada depo, irtibat ofisi gibi birimler açmış birçok firmamız vardır. Öncelikle bu firmaların oradaki zararları tespit edilmeli ve bu firmalara SGK, Vergi, KDV gibi alanlarda avantajlar sağlanmalıdır.

Gaziantep'teki Suriyeli yatırımcılara bakıldığında, kriz öncesi 2010 yılında 16 Suriyeli firma Odamıza kayıtlı iken 2013 yılı sonunda bu rakam 46'ya ulaşmıştır.

Sığınmacılar çalışma hayatına dahil edilmeli

Ticari ilişkilerin yanı sıra ekonomi başlığında değinilebilecek en önemli husus, Suriyelilerin çalışma izinleridir. “Çalışma izni verilmediği takdirde, hükümet, yerel yönetimler, STK’lar ve bölgedeki halk olarak ülkemize ve ilimize sığınmacılara ihtiyaçlarına cevap verme çalışmalarının ne ölçüde sürdürülebilir ve yönetilebilir?” sorusu gündeme gelmektedir. Bu sorun, önemli sosyo-ekonomik problemlerin çıkma olasılığını gösteren bir husustur.

Suriyelilerin çalışma hayatına dahil olmaları ile ilgili olarak iki yönlü bir değerlendirme bulunmaktadır. Bunlardan biri, çalışmadan sadece ‘balık vererek’ beslemek yerine, zaten çoğunun bildiği ‘balığı’ başka bir denizde tutmalarının önünü açmak. Bu kapsamda, özellikle profesyonel meslek sahibi, eğitilmiş, orta sınıflar başta olmak üzere, Suriye’den gelen sığınmacılara hizmet götürme dahil çeşitli alanlarda iş imkanı sağlanabilecektir. Olayın diğer bir yönü, Suriyelilerin çalıştırıldıkları takdirde çalışma barışının bozulması ve ülkemize olan göçün kalıcı olma tehlikesidir.

Çalışmadan sadece ‘balık vererek’ beslemek yerine, zaten çoğunun bildiği ‘balığı’ başka bir denizde tutmalarının önünü açmak gerek.

Mevcut duruma bakıldığında, Suriyelilerin yaklaşık %10’ u işgücüne katılmaktadır. Gaziantep’te ciddi manada bir Suriyeli işgücü girdisi bulunmaktadır. Serbest meslek mensubundan düz işçisine kadar geniş bir yelpazede bulunan Suriyeliler, işverenler tarafından hem vicdani duygular hem de işgücüne olan ihtiyaçlarından dolayı zaman zaman kayıt dışı olarak çalıştırılmaktadır. Kayıt dışı uygulamalar, Suriyeli sığınmacılar düşük ve güvencesiz ücretlerle çalıştırılması tehlikesini de açık bir şekilde arttırmaktadır.

Olaya ihtiyaçlar açısından bakıldığında, Ülkemizin en hızlı büyüyen iller arasında bulunan Gaziantep’te özellikle bazı iş kollarında, Suriyelilere iş imkanı sağlayacak bir potansiyel bulunmaktadır.

Bu kapsamda, çalışma barışı bozulmadan yasal çerçevelerde Suriyelileri geçici süreli çalıştırmanın yolları bulunmalıdır. Yabancı statüleri baki kalmak kaydıyla geçici çalışma izinlerini içeren bu strateji, bu nüfusun sağlık ve eğitim hususundaki sıkıntılarını da ciddi derecede azaltacaktır. Verilecek iş ve geçici çalışma izinleri aynı zamanda kayıt dışılığın önüne geçecektir.

Geçici çalışma izninde takip edilebilecek yol: Devletimizin Suriyeli çalışanların sosyal güvenlik (sağlık) masraflarını karşılaması olacaktır. Geçici çalışma izni, savaşın bitmesi ile sona ermeli ve Suriyelilerin evlerine dönerken müktesap hak ve tazminat taleplerinin önüne geçecek bir sistem, uluslararası hukuk ilkeleri de göz önüne alınarak oluşturulmalıdır.

Suriyelilerin çalışmasının, çalışma barışını bozma tehlikesine karşı firmalarda çalışacak Suriyelilere yönelik toplam çalışanların belli bir oranında olmak koşulu getirilebilecektir.

Halihazırda Suriyelilere uygulanan çalışma izni prosedürü, genelde uygulandığı gibi pasaport gerektirmekte ve uzun bir süreci kapsamaktadır. Kayıt yaptıran ve en az altı aydır ülkemizde ikamet edenlere herhangi bir prosedür aranmadan çalışma izni verilmesi yönünde çalışmalar başlatılmış fakat henüz uygulamaya geçmemiştir.

Bu çalışmanın uygulamaya geçmesi Suriyelilerin istihdamındaki problemleri önemli ölçüde çözecektir. İş ve işçi bulma kurumuna benzer merkezler oluşturularak Suriyelilerin mesleklerine göre işyerlerine tasnif edilmesi, atılacak bir sonraki adım olabilecektir.

Kaçakçılığın önüne geçilmeli

Suriye'deki iç karışıklığın getirdiği diğer bir sorun, kaçak satışlardır. Özellikle akaryakıt sektöründe, kaçak akaryakıt nedeniyle satışlarda %30 a varan oranlarda düşüş mevcuttur. Sınırdan alınacak önlemlerle bu kaçakçılığın önlenmesi önem taşımaktadır.

Bir diğer ekonomik yansıma, enflasyon oranlarıdır. İlimizde özellikle Suriyelilerin gelişi ile konut fiyat ve kiralari hızla artmış ve şehrimiz %8,8 enflasyon ile ülke ortalaması olan % 7.4'ün üzerine çıkarak, en yüksek artış gösteren il olmuştur.

Son olarak ülkemizin Suriye'nin ekonomik geleceğinde oynayacağı role değinmek istiyoruz. Komşu ülke Suriye ile tarihi ve kültürel bağları olan, sıkı bir ekonomik işbirliği tesis eden ve böylesine bir fedakarlığa katlanan ülkemiz, Suriye'nin yeniden inşasında aktif ve öncü bir rol almalıdır. Bu yönde politikalar ve stratejiler geliştirilmeli ve temel adımlar belirlenmelidir. Bu konuda, Cenevre Konferansı sonrası Suriye'nin geleceği ile ilgili uluslararası toplumun bakışı doğrultusunda pozisyon alma inisiyatifi geliştirmek gerekebilir. Her yönüyle olayın külfetini çektiğimiz bu meselede orta ve uzun vadede nasıl geri dönüşler alacağımızı planlamamız gerekmektedir. Nitekim ilimizde bu yönde adımlar atan başta ABD ve Avrupa ülkeleri olmak üzere çeşitli ülkeler bazı organizasyonlar altında yoğun çalışmalara başlamıştır. Bu çalışmalar yakından takip edilmeli ve ülkemiz aleyhine olacak angajmanların da önüne geçilmelidir.

Bu konuda ilimizdeki Meslek odaları ve STK'lar geleceğe dönük projeler geliştirmeli ve bu Projeler devlet tarafından desteklenmelidir.

SAĞLIK

Suriyeli misafirlerin beraberinde getirdiği bir diğer temel sorun sağlık hizmetleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamplarda devlet tarafından verilen sağlık hizmetleri kontrol altında tutulmaktadır. Kamp dışında ise özel hastaneler haricinde (bazı özel durumlar istisna olmak koşuluyla) kamu hastanelerinden gerekli hizmet ücretsiz olarak alınabilmektedir.

Çocuk felcini yok etmişken, aşığı bile kaldırmışken bu hastalık tekrar gündeme gelmiş, aynı zamanda kızamık grubu hastalıklar da yeniden ortaya çıkmıştır. 2013 yılında en çok kızamık görülen il Gaziantep olmuştur.

Diğer taraftan tedavi edici sağlık hizmetleri bakımından iki gruptan birini savaş cerrahisi oluşturmaktadır. Savaşta yaralanıp ameliyat olan ve yoğun bakımda kalanlar çok ciddi rakamlara ulaşmıştır. Örneğin Kilis'in ameliyatlarının yaklaşık yüzde 50-60'ını bu ameliyatlarda oluşturmakta, Gaziantep'teki kamusal hastanelerin yoğun bakımlarındaki Suriyeli oranı ise

yüzde 40'ları bulmaktadır. Yoğun bakımlar haricinde genel olarak, sağlık sistemimiz yaklaşık özelde yüzde 10, kamuda ise yüzde 40 oranında Suriyelilere hizmet vermektedir.

Gaziantep'te bulunan ve tüm Bölgeye hitap eden Dr. Ersin Arslan Hastanesi'ndeki yanık merkezi de, bu olağanüstü durum nedeniyle mevcut taleplere cevap vermekte zorlanmaktadır. Bu Merkez ivedilikle genişletilmelidir.

Hali hazırda Gaziantep'in sağlık sistemi içerisinde kamusal yatırım sıkıntısının çekildiği bir dönemde, yoğun bakım ve benzeri birimlerin önemli bir kısmının Suriyelilere tahsis edilmiş olması, sıkıntıyı arttıran ve önlem alınmasını gerektiren bir husustur. Devlet hastanelerinin kapasitelerin artırılması alınabilecek önlemlerden biri olmakla beraber, bu hastaların özel hastanelere de sevk edilmesinin önünün açılması gerekmektedir. Temelde bu konuda, Suriye'deki çatışmalarda yaralananların şehirlere getirilmeyerek sınırda oluşturulacak bir hastanede tedavi edilmeleri daha sağlıklı bir çözüm olacaktır.

Konu ile ilgili diğer bir sorun, kayıtlı olmayan sığınmacıların sağlık hizmetlerinden yararlanmada yaşadığı sıkıntılardır.

Kayıtlı kayıtsız mahallerde yaşayan Suriyelilerin tespiti yoluyla sığınmacı nüfusun kayıt altına alınması, öncelikle sağlık açısından, yani özellikle hamile, bebek, çocuk, aşılama, aile planlamasının takibi gibi temel sağlık hizmetlerinin verilmesi ve kayıt altına alınması açısından önem taşımaktadır. Bu konuda Suriyeliler için ana-çocuk sağlığı merkezi benzeri bir birim de kurulabilecektir.

Halk arasında tedirginlik yaratan diğer bir alan kimyasal silah kullanım olasılığıdır. Her ne kadar bu konuda uluslararası alanda mutabakat sağlanmış olsa da gerekli tedbirlerin alınması ve kamuoyunun bilgilendirilmesi önem taşımaktadır.

Diğer temel bir sorun, **toplum sağlığı** açısından. Geçtiğimiz aylarda Gaziantep'te başlatılan çocuk felci aşısı kampanyası kapsamında ilimiz ve Suriye'ye komşu sınır kentlerde 0-5 yaş grubunun tamamına çocuk felci aşısı yapılmıştır. Çocuk felcini yok etmişken, aşığı bile kaldırmışken bu hastalık tekrar gündeme gelmiş, aynı zamanda kızamık ve şark çibani grubu hastalıklar da yeniden ortaya çıkmıştır. 2013 yılında en çok kızamık görülen il Gaziantep olmuştur.

Burada ortaya çıkan temel sorun, sağlık bakımından gelecek nesillere risk yaratan bazı sonuçların ortaya çıkmış olması. Bulaşıcı hastalıklar açısından dezavantajlı grup olan Suriyeli sığınmacıların aşılanmaları ve hastalanmaları durumunda sağlık kurumlarına başvurmalarının sağlanmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesi ile riskli bölge/mahalle çalışmalarının yapılması, bu çalışmaların sürekliliği açısından önem arz etmektedir.

Aynı zamanda sağlık konusunda toplumda var olan endişe üzerinde de durmak gerekmektedir. Bu endişeler ve eksik bilgiler kimi zaman insanları yanlış yönlendirmekte ve gerçek dışı söylentilere neden olmaktadır. Yetkili makamların yapacağı düzenli bilgilendirmeler bu noktada alınacak temel önlemdir.

Halk arasında tedirginlik yaratan diğer bir alan kimyasal silah kullanım olasılığıdır. Her ne kadar bu konuda uluslararası alanda mutabakat sağlanmış olsa da gerekli tedbirlerin alınması ve kamuoyunun bilgilendirilmesi yanında sağlık, kolluk kuvvetleri, itfaiye gibi birimlerde çalışanların eğitimi ayrı bir önem taşımaktadır.

Son olarak, savaş yaşamış, göç etmiş, sağlıksız koşullarda yaşayan dezavantajlı bu gruba hizmet veren sağlık ekibinin hem nicelik olarak hem de nitelik olarak zenginleştirilmesi gereklidir. Yeterli sayıda hekim, ebe, hemşire, sağlık memuru, teknisyenin yanı sıra diş hekimi, psikolog, fizyoterapist, vb. sağlık çalışanları ile ekibin güçlendirilmesi gerekmektedir.

EĞİTİM

Suriyeli misafirlerin önemli bir kısmını ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki gençler oluşturduğu için eğitim önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamp içinde açılan okullarda eğitimler devam etmekle birlikte özellikle kamp dışında yaşayanların eğitimi bir iki girişim haricinde yapılamamaktadır. Şehirlerde ikamet eden Suriyelilerin yalnızca yüzde 10'u eğitimlerini sürdürme şansına sahip olmaktadır. Öte yandan, Türk okullarına erişim sadece pasaport, polis kaydı veya ikamet izni olanlarla sınırlı olmakta, eğitim dilinin Türkçe olması da çoğu öğrenci için müfredat takibini imkansızlaştırmaktadır.

Bilindiği gibi, Suriyeliler ülkeye giriş yapmaya başladığında, bunun geçici bir durum olacağı düşünülüyordu. Bundan dolayı, büyük çoğunluk Türkçe öğrenmeye ilgi duymadı. Ancak, sürecin

Suriyeli çocuklara verilen eğitimlerin, en kısa sürede hem Suriyeli hem de Türk öğrencilerin birlikte karma eğitim alacağı bir sisteme (1 yıl Türkçe hazırlık öngörülebilecektir.) dönüştürülmesi gerekmektedir.

uzaması, Suriyeliler arasında (yetişkinler de dâhil olmak üzere) Türkçe öğrenme talebini arttırmış durumdadır. Bu talebi karşılamak anlamında yetişkinlere Türkçe eğitimi sağlayan merkezler oluşturulmalıdır.

Bu tespitler ışığında, şu anda sınırlı sayıda eğitim çağındaki Suriyeli çocuklara verilen eğitimlerin, en kısa sürede hem Suriyeli hem de Türk öğrencilerin birlikte

karma eğitim alacağı bir sisteme (1 yıl Türkçe hazırlık öngörülebilecektir.) dönüştürülmesi gerekmektedir.

Bu çocukların Türkçe eğitim almalarının önünün açılması, eğitim çağındaki çocukların ve gençlerin eğitimlerini yarım yamalak sürdürmesine engel olacaktır. Suriyeli çocukların eğitimlerinin kent ve sistem içinde toplumsallaştırılması gerekiyor. Bu konu iki nokta hayatiyet arz ediyor: 1) Suriyeli sığınmacıları kendi mahallelerinde, zor koşullarında kendi kaderleri ve her daim Suriye'deki durumu, hayatı hayal ederek yaşamakla baş başa bırakmak, bu kitlenin çok yakın zamanda **gettolaşmasının** önünü açmaktır. Ki, bu çok daha muazzam ve çözümü çok zor olan bir olguyla karşı karşıya bırakır bizleri. Bunun her türlü maliyeti tahminlerin üzerinde olur ve hiç de hesaplanmayan sonuçlar doğurur. Bu nüfusun şu an gettolaşmasının önünü tıkayacak tek yol yukarıda anılan politikaların acilen uygulanmasıdır. İlk ve orta öğretim ile ilgili son husus, halihazırda Suriye müfredatı kapsamında kullanılan başta tarih olmak üzere Arapça kitapların incelenmesi ve ülkemiz aleyhine olan bilgilerin çıkartılmasıdır.

Suriyeli sığınmacıları kendi mahallelerinde, zor koşullarında kendi kaderleri ile baş başa bırakmak, bu kitlenin çok yakın zamanda gettolaşmasının önünü açmaktır.

Eğitim konusuna yükseköğretim açısından bakıldığında, örneğin Gaziantep Üniversitesi'ne lisans, yüksek lisans ve doktora başvurusu yapan yabancı sayısı, Suriye'de savaşın patlak vermesi ile kat kat artmış, buralara yatay geçiş yapmak isteyen öğrencilere, üniversitede görev yapmak isteyen akademik personeller de eklenmiştir.

Üniversitelerin karşısına çıkan en büyük sorun öğrencilerin pasaportunun ve/veya not belgelerinin olmamasıdır. Tahmin edileceği üzere, insanlar savaş koşullarında herhangi bir plan ya da hazırlık yapmadan evlerini terk etmek zorunda kalmakta ve başka bir şehirde nispeten daha düzenli bir hayata geçiş yaptıktan sonra yükseköğrenimlerine devam etmek üzere girişimde bulunmaktadırlar. Suriye uyruklu olarak, Bakalorya sonuç belgesi ve pasaport ya da Suriye Koordinasyon Merkezi tarafınca verilen tanıtım kartı ile yapılan incelemeler sonucu Suriyeli öğrenciler üniversitelere yerleştirilmektedir.

Ayrıca YÖK tarafından 2012-2013 akademik yılı ve 2013-2014 akademik yılına mahsus olmak üzere alınan karar ile;

- *Suriye'de eğitim gören T.C. uyruklu ve Suriye uyruklu vatandaşlara yönelik, olağanüstü durumdan kaynaklı, Suriye'de herhangi bir yükseköğretim kurumunda eğitim alıyor ve savaş sebebiyle eğitimine devam edemiyorsa, bu durumda Üniversitelere yazılı beyan ile yalnızca eğitim-öğretim döneminde geçerli olmak üzere "misafir öğrenci" statüsü ile kabul edilmektedir.*
- *Öğrenci Suriye'de herhangi bir yükseköğretim kurumunda eğitim alıyor ve savaş sebebiyle eğitimine devam edemiyorsa bu durumda Üniversitelere yatay geçiş başvuru evrakları ile başvurmakta ve YÖK tarafından belirlenen kontenjanlar kapsamında bu başvuru değerlendirilmektedir.*

Bu kapsamda, geçerli bir pasaporta sahip olmayan öğrenciler, İlimiz Valiliğince verilen tanıtım kartları ile hem özel öğrenci hem de transfer öğrenci olarak başvuru yapabilmektedirler.

Tanıtım kartı alabilmenin şartı ise pasaportun olmaması ve aile olarak ilimizde ikamet edilmesidir. Bu durumda pasaportu olmayan ve ailesi ile ikamet etmeyen öğrenci, üniversitelerimize başvuru yapamamaktadır. Her öğrencinin ailesiyle buraya yerleşmesini istemek ve beklemek zaten kısıtlı olan barınma koşullarını daha da zorlayacaktır. En azından transfer öğrencileri için mevcut diğer evrakları göz önünde bulundurularak üniversitede okuyacağı için tanıtım kartı verilmeli ve öğrenci her ay güncellenen derse devam durumuyla izlenmelidir.

SONUÇ

Mevcut bu tespitlere istinaden alınacak önlemlerin hayata geçirilmesinin temel koşulu, koordinasyon ve işbirliğidir. Bu koordinasyonu sağlayacak olanlar ise karşılaşılan problemlerle ilgili alanlarda çalışan devlet yetkileri yani karar mercileri ve Meslek odaları, yerel yönetim, STK'lar gibi yerel inisiyatiflerdir.

Çok ivedi bir şekilde, bu koordinasyon Gaziantep'te sağlanmalı, bütün problem ve öneriler masaya yatırılarak kısa-orta ve uzun vadeli stratejiler geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Karşılaşılan bu olağanüstü durum, günlük plan ve önlemlerle yönetilmeye çalışıldığı takdirde, ülkemizi ve bölgemizi savaş sonrası da dahil olmak üzere sıkıntıya sokacak birçok sonuçla baş başa bırakacaktır.

Bizler olayların içinde yaşayan ve tüm sıkıntılara göğüs germeye çalışan kişiler ve kurumlar olarak bu önerilerimizin dikkate alınmasını temenni eder, barışın en kısa zamanda sağlanması temennisiyle kamuoyuna saygıyla arz ederiz.